

Коропатов О. М.,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри адміністративно-
правових дисциплін Інституту права
та безпеки,
Одеський державний університет
внутрішніх справ
(м.Одеса, Україна)

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВЗАЄМОДІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ З СУБ'ЕКТАМИ СЕКТРУ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Питання взаємодії Національної поліції України (далі- НПУ) з суб'єктами сектору безпеки в умовах воєнного стану набуває своєї актуальності у зв'язку із військовою агресією з боку Російської Федерації.

Розглянемо зміст дефініції «взаємодія». Так, Ю.С. Назар визначає, що взаємодія – це динамічне явище, яке здійснюється на підставі певної діяльності суб'єктів за загальними законами діалектики; явище, що зумовлює створення й розвиток нової впорядкованої якості (певної структурної одиниці) системи, узгодження якої із соціально бажаним станом є метою соціального управління [1, с.9].

Л.В. Могилевська, у контексті взаємодії НПУ з іншими державними органами та суспільством, під взаємодією розуміє спільну взаємоузгоджену діяльність НПУ з громадськістю та іншими органами державної влади, яка спрямована на досягнення спільної мети – забезпечення належного захисту та реалізації прав і свобод[2, с.226].

А на думку С.В. Медведенка, взаємодія НПУ з громадськістю є соціально зумовленою, узгодженою діяльністю, яка виражена у співпраці між суб'єктами взаємодії з використанням відповідних форм і методів для досягнення спільної мети[3,с.65].

В.Г. Фатхутдінов розуміє взаємодію НПУ з недержавними суб'єктами щодо забезпечення громадської безпеки як проведену в певних правових та організаційних формах спільну, узгоджену за метою, часом і місцем діяльність недержавних структур та органів поліції для убезпечення особи й захисту власності[4, с.174].

Зважаючи на зміст наведених визначень, можливо заключити, що взаємодія- це узгодженість процесів між декількома суб'єктами, що мають відповідні права і обов'язки, повноваження, ознаки, навички, які вкрай потрібні під час взаємодії.

Однією з характеристик взаємодії є її форми- зовнішнє вираження напрямів взаємодії.

Порядок взаємодії НПУ з Державною службою України з надзвичайних ситуацій та Національною гвардією України під час виконання спільних заходів

із запобігання і реагування на надзвичайні ситуації визначається Інструкцією про порядок взаємодії між Державною службою України з надзвичайних ситуацій, Національною поліцією України та Національною гвардією України у сфері запобігання і реагування на надзвичайні ситуації, пожежі та небезпечні події, затвердженою наказом Міністерства внутрішніх справ України від 22 серпня 2016 року № 859[5].

Розглядаючи форми взаємодії НПУ з іншими суб'єктами сектору безпеки і оборони, звернемо увагу, що відповідно до ст. 16 Закону України «Про Національну поліцію України» на останню під час введення правового режиму воєнного стану покладається вирішення завдань, пов'язаних із запровадженням і здійсненням заходів за призначенням та специфікою їхньої діяльності [6].

Так, у зв'язку із введенням 24 лютого 2022 року воєнного стану на всій території держави Указом Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022[7]; який відповідно до ст. 1 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» визначений як особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу[8], на Національну поліцію України відповідно до п. 34 ст. 23 Закону України «Про Національну поліцію» покладаються повноваження щодо взаємодії зі Збройними силами України, Національною гвардією України, Державною прикордонною службою України, Державною спеціальною службою транспорту, Службою безпеки України щодо боротьби з диверсійно-розвідувальними силами агресора (противника) та не передбаченими законами України воєнізованими або збройними формуваннями[6].

Однак, незважаючи на специфічність такого важливого напрямку узгодженості сил Національної безпеки, відповідного нормативно-правового документа щодо особливостей такої взаємодії НПУ та інших суб'єктів сектору безпеки дотепер не розроблено.

Водночас, розглядаючи інший напрям взаємодії НПУ з іншими суб'єктами сектору безпеки щодо забезпечення охорони громадського порядку та безпеки в умовах воєнного стану, можна констатувати, що правове забезпечення має часткове правове відображення, яке, на жаль, також не в повному обсязі закріплює особливості взаємодії в умовах воєнного часу. Так, відповідно до наказу МВС України від 10.08.2016 № 773 основними формами взаємодії НПУ та Національної гвардії України під час забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки і порядку є: 1) спільне патрулювання нарядами вулиць, площ, парків, скверів, вокзалів, аеропортів, морських та річкових портів, інших публічних (громадських) місць; 2) забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки і порядку під час проведення зборів, мітингів, вуличних походів, демонстрацій інших масових та спортивних заходів, а також під час заходів у публічних (громадських) місцях за участю осіб, щодо яких здійснюється державна охорона; 3) проведення спільних заходів з метою стабілізації оперативної обстановки в разі її загострення в межах території однієї чи декількох адміністративно-територіальних одиниць [9].

Крім цього, велике значення має налагодження організаційних та процедурних питань взаємодії Міністерства внутрішніх справ України з НПУ, Державною міграційною службою України, Адміністрацією Державної прикордонної служби України, Державною службою України з надзвичайних ситуацій, діяльність яких спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України, у процесі формування та реалізації державної політики у відповідних сферах[10]. Така форма взаємодії зазначених суб'єктів повинна бути спрямована на забезпечення узгодженості, планованості та цілісності формування державної політики, а також ефективності її реалізації у сферах охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, забезпечення публічної безпеки і порядку, надання поліцейських послуг, міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, захисту державного кордону та охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні, у сферах цивільного захисту, захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, ліквідації надзвичайних ситуацій, рятувальної справи, гасіння пожеж, пожежної та техногенної безпеки, діяльності аварійно-рятувальних служб, а також гідрометеорологічної діяльності[8].

Вищезазначене тільки підтверджує необхідність постійної внутрішньо системної взаємодії НПУ, Національної гвардії України, Державної прикордонної служби України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій та Державної міграційної служби України, діяльність яких спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України у сфері забезпечення національної безпеки. Якщо ж вести мову про взаємодію НПУ з іншими суб'єктами сектору безпеки в умовах воєнного стану (зовнішньо системну взаємодію), то в такому разі слід вказати на такі форми останньої, як: 1) оперативний обмін інформацією щодо виконання завдань із забезпечення національної безпеки України; 2) проведення спільних оперативних нарад керівного складу центральних та територіальних органів Національної поліції України, Служби безпеки України, Національної гвардії України, Збройних сил України та інших заінтересованих державних органів; 3) здійснення спільних заходів із забезпечення національної безпеки України за планами, що розробляються на загальнодержавному, галузевому, регіональному місцевому та об'єктовому рівнях; 4) проведення спільних командно-штабних, тактико-спеціальних навчань, спільних тренувань та занять із захисту, охорони, оборони, припинення злочинних дій та кібератак проти систем та об'єктів критичної інфраструктури; 5) регулярного уточнення розрахунків сил та засобів, що залучаються до спільного виконання завдань із забезпечення національної безпеки України; 6) спільних заходів з припинення протиправних дій проти важливих державних об'єктів, що загрожує безпеці громадян і порушує їх функціонування; 7) участь у реагуванні та ліквідації наслідків інцидентів, кризових ситуацій на об'єктах критичної інфраструктури; 8) координація дій у

сферах національної безпеки і оборони; 9) здійснення інших заходів, передбачених законодавством[10].

Висновок. Підсумовуючи вищенаведене, можна стверджувати, що особливості взаємодії Національної поліції України з іншими суб'єктами сектору безпеки в умовах дії режиму воєнного стану характеризуються наступним: недостатньою визначеністю нормативно-правової бази, яка потребує оновлення та розбудови законодавства з розширенням та уточненням термінів і понять, спрямованістю на врахування потреб та викликів сьогодення у забезпеченні національної безпеки України; віднесенням Національної поліції України як суб'єкта сектору безпеки до сил безпеки держави; визначенням змісту взаємодії Національної поліції України з іншими суб'єктами сектору безпеки як узгодження за часом та тривалістю дій, як сумісну діяльність, визначену законами України.

Список використаних джерел:

1. Назар Ю.С. Взаємодія органів внутрішніх справ із місцевими органами виконавчої влади й органами місцевого самоврядування у профілактиці адміністративних правопорушень : монографія. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2012. 160 с.

2. Могилевська Л.В. До проблеми взаємодії Національної поліції з громадськістю та іншими органами державної влади у сфері забезпечення прав і свобод дитини. Підприємництво, господарство і право. 2020. № 2. С. 225–229.

3. Медведенко С.В. Адміністративно-правові основи взаємодії Національної поліції України з громадськістю в правоохоронній діяльності : дис. ...докт. філос. Одеський державний університет внутрішніх справ, Одеса, 2020. 283 с, С. 65.

4. ¹ Фатхутдінов В.Г. Взаємодія Національної поліції з недержавними суб'єктами щодо забезпечення громадської безпеки. Актуальні проблеми держави і права : збірник наукових праць. 2018. Вип. 80. С. 174–179, С.174.

5. Про затвердження Інструкції про порядок взаємодії між Державною службою України з надзвичайних ситуацій, Національною поліцією України та Національною гвардією у сфері запобігання і реагування на надзвичайні ситуації, пожежі та небезпечні події : наказ МВС України від 22.08.2016 № 859. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z1254-16>

6. Закон України «Про Національну поліцію України» від 02.07.2015. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 40–41, ст. 379. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>

7. Указ Президента України № 64/2022 від 24.02.2022 «Про введення воєнного стану в Україні». URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>

8. ¹ Закон України «Про правовий режим воєнного стану» від 12.05.2015. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 28, ст. 250. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>

9. Про затвердження Порядку організації взаємодії Національної гвардії України та Національної поліції України під час забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки і порядку : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 10.08.2016 № 773. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1223-16>

10. Про затвердження Порядку взаємодії Міністерства внутрішніх справ України з центральними органами виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України : наказ МВС України від 25.11.2016 № 1250. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z1682-16>